

Pázsitgyep fenntartása – tápanyagellátási módszerek

Az urbanizációs gyepek tápanyagellátás módszerének kialakítását a **fenn-tartás-technológia színvonal**a határozza meg.

A műtrágyázás tervezésekor célszerű figyelembe venni a pázsitgyepben végzett **talajvizsgálat eredményét**, hiszen ez információt szolgáltat a talaj fizikai féleségéről, kötöttségéről, kémhatásáról, szerves anyag és só-tartalmáról, valamint makro- és mikroelem-tartalmáról.

A talajban lévő ásványi anyagok mennyisége és felvehetősége függ a talaj szerkezetétől, a pH-értéktől és az időjárástól. Mivel a nitrogénformák a talajban állandóan átalakulnak, meghatározásukkal csak egy pillanatnyi értéket kapunk, hiszen a nitrátok könnyen kimosódhatnak. Ezért fontos a talaj szerkezetének és az öntözővíz mennyiségének és minőségének az ismerete.

A pázsitfűvek számára az enyhén savanyú talaj az optimális, az ettől eltérő kémhatás megnehezíti a tápanyagfelvételt. A kémhatást csökkentheti a helytelen műtrágyahasználat, viszont növelheti a magas kalcium-, nátrium- és magnézium-tartalmú öntözővíz.

Amint ismerjük a talajvizsgálat eredményét, meg tudjuk határozni a szüksé-

ges tápanyag mennyiséget. Annak ellenére, hogy a talaj N-tartalma talajtesztek eredményeivel definiálható, problémás lehet a N-ellátást közvetlenül erre alapozni, mivel a nátrium gyors felhasználódása és a N-körforgalomban fellépő veszteségek miatt változó kony képet mutat. Az optimális N-hatóanyag kijuttatás meghatározásához vegyük figyelembe a pázsitfűvek igényeit (*tablázat*).

Tablázat. A legfontosabb pázsitfűvek N-hatóanyag igénye

Pázsitfűfélék	N (kg/ha/év)
Angolperje (<i>Lolium perenne</i>)	100–200
Réti perje (<i>Poa pratensis</i>)	100–200
Vörös csenkesz (<i>Festuca rubra</i>)	50–150
Fehér/tarackos tippán (<i>Agrostis alba</i>)	150–300
Nádképi csenkesz (<i>Festuca arundinacea</i>)	100–200

Pázsitgyepek tápanyagellátási módszereit a **fenn-tartási cél és ráfordítási szint** függvényében célszerű megtervezni (*Pázsitgyepek meghatározása, értékelése – Erdélyi Gazda 2008/10*).

Alacsony ráfordítás igényű (extenzív) gyepek esetében (pl. *vadvirágos gyepek*) fenntartási cél a talajtakarás, a nyírás ritka, öntözés nincs, műtrágyázást nem igényelnek, hiszen a tápanyagellátásban a pillangós nitrogéngyűjtő

növények játszanak fontos szerepet.

Figyelem! Az alacsony ráfordítás nem elhanyagoltságot, hanem szigorú természet-technológiát jelent.

A **közepes ráfordítás igényű (félintenzív)** pázsitgyepek esetében (pl. *közparkok, kerti pázsitok*) a nyírás és a tápanyagellátás rendszeres vagy rendszer-telen, melyet hagyományos, illetve szabályozott

eredményez, hiszen van elég tápanyag a hajtásneveléshez.

Ha azt feltételezzük, hogy kevesebb nitrogén kijuttatása a fű növekedését viszsza fogja, akkor tévedünk, hiszen ha nincs elegendő tápanyag a hajtásképzéshez, ráadásul még nyírjuk is, akkor a pázsitgyepünk „megkopaszodik” és ritka lesz.

Ha azonban késve adjuk a nitrogént, ugyancsak hasonló hatást érünk el, tehát a pázsitunk nem tud besűrűsödni, így helyet kínál a gyomok terjedésének (pl. *pitypang* vagy *gyermekláncfű*).

Olyan pázsitok esetében, ahol az igénybevétel mellett, pl. díszítő hatás is elvárt, megosztó műtrágyázást kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy az évi nitrogénadagot **öt részre osztva adjuk ki**.

Az első ötödöt tavasszal, a fagyos, de már nem havas talajú gyepekre, a másodikat május elején, majd júniusban, júliusban és augusztus végén a többi. Ha a fű zöld színének a kifakulási idejéhez igazítjuk a műtrágyázást, akkor hatékony tápanyag-visszapotlást tudunk megvalósítani. Egy átlagos és jól záródó pázsitgyep elérése érdekében, az öt részletben történő kijuttatási módot

tápanyag-leadású műtrágyákkal megoldhatunk.

A hagyományos műtrágyákkal történő tápanyagellátás esetén a foszfort, a káliumot, valamint a nitrogén egy részét összel, a nagyobb részét pedig tavasszal juttatjuk ki.

A fű növekedése tavasszal amúgy is erőteljes, ehhez hozzájön még az általunk kijuttatott nitrogén, így a gyakori nyírás elengedhetetlen. Ez nem negatívum, ugyanis a gyakori nyírás sűrű gyept

követve, kb. 100 kg/ha hatóanyag szükséges, ez 34%-os ammóniumnitrát műtrágyából 300 kg-ot jelent évente. Tehát alkalmanként 20 kg hatóanyag szükséges, ami 60 kg/ha ammónium-nitrátban van meg.

Fontos! A műtrágyázási időpontok megválasztását mindig a fű növekedési ritmusához igazítsuk.

Mindig nyírás után, és a már felszáradt pázsitgyeprre szórjuk ki a műtrágyát. Így a szemcsék gyorsan a talajra jutnak, és a jó vízdoldhatóságuk következtében hamar hasznosítani tudja a növény.

Figyelem! Harmatos, nedves füre nem szabad gyors hatású, nitrogén hatóanyagú műtrágyát kiszórni, mert a szemcsék rátapadnak a fű leveleire, és megegetik azt.

Ősszel már nem ajánlatos N műtrágyázni, mert erőteljes hajtásnövekedést eredményez, és ez a gombás betegségek kockázatával jár.

A szabályozott tápanyag-leadású műtrágyák alkalmazásának módszerét az intenzív fenntartású pázsitgyepeknél mutatom be.

A magas ráfordítás igényű (interzív) pázsitgyepek esetében (pl. dísz- és sportgyepek) a tápanyag-utánpótlás, az öntözés és a nyírás tervszerű és rendszeres.

A hagyományos gyors hatású műtrágyák alkalmazása anyagi szempontból igen költséges, nem beszélve a szakszerűtlen al-

kalmazásból eredő környezetszennyezésről. Ebben az esetben a szabályozott tápanyag-leadású műtrágyák alkalmazása jelenti a szakszerű és környezetkímélőbb tápanyag-utánpótlást, mivel minden egyes szemcse mint egy műtrágyázó eszköz működik. Hatástartamukat tekintve léteznek rövid, 2-3, közepes, 5-6, és hosszú, 8-9 hónapos szabályozott tápanyag-leadású - szemcsézett vagy burkolt - műtrágyák.

A rövid hatástartamú típusok (2-3 hónap) tavaszi alkalmazásával jó eredményt érhetünk el, ugyanis márciusi-áprilisi kijuttatása gyors kizöldülést okoz a pázsitban még akkor is, ha az időjárás miatt csak lassan indul el a fű vegetációs fejlődése. Alkalmazható az év további részében is 2-3 havonta, háromszor egymást követő kijuttatásban, vagy kombinálható valamelyik hosszabb hatástartamú készítménnyel.

Természetesen kiválthatjuk hagyományos ammónium-nitrát műtrágyával (N 34%), de ekkor már számolni kell a kimosódás miatti pázsitgyep színvesztésével.

A közepes hatásidejű típusok (5-6 hónap) májusi kijuttatása a nyári időszakban „megoldja” a pázsit tápanyagellátását a szemcse burkolatának köszönhetően, hiszen a tápanyag feltáródása a növény igényei szerint történik, nem kell tartanunk a kimosódástól és az ebből eredő színvesztéstől.

A hosszú hatástartamú (8-9 hónap) szabályozott tápanyag-leadású műtrágyák esetében a burkolat teszi lehetővé a teljes vegetációbeli, egyszeri alkalmazást. Ugyanis a gyorsan felvehető nitrát hatóanyag gyors tavaszi hatást eredményez, míg a karbamid fokozatos feltáródása biztosítja a folyamatos hatástartamot.

Léteznek olyan granulált műtrágyák, amelyek gyomirtóval vagy mohairtóval kiegészítve kerülnek forgalomba, így kitűnően alkalmazhatóak a pázsitgyepekben megjelenő kétszikű gyomok és mohák ellen.

A téli stressz kivédésére az alacsony nitrogén-, valamint a magas kálium-tartalmú úgynevezett „Stress Control” műtrágyatípusok használhatóak, hiszen segítik átvészelni az augusztusi hőség okozta stresszt, és felkészítik a pázsitgyeplet a téli hónapokra.

Adagolásuk tekintetében mindig vegyük figyelembe a csomagolóanyagon feltüntetett információkat.

Szabályozott tápanyag-leadású műtrágyákkal – futballpályán – végzett kísérleteim igazolták a tartós színhatást, ami az egyedi tápanyag-leadási módnak köszönhető. A gyors hatású nitrogénműtrágyák alkalmazását követő színvesztés jelentős színheterogenitást okozott a pálya növényállományában.

A tápanyagellátás megtervezését a műtrágyakiszórás munkafolyamata követi, amely történhet

kézzel vagy szórókocsi segítségével.

A kézi szórás jóval több időt és fáradságot vesz igénybe, és az átfedésekre is nagyon kell figyelni, szemben az egyenletes szórás képű szórókocsival történő műtrágya-kijuttatással.

Erre a célra leggyakrabban ejtveszörös vagy röpitőtárcsás készülékeket használhatunk, melyek pontos beállítása a műtrágyaadag és a szórásátfedés szempontjából nagyon fontos. Ha egyenetlen az elosztás, akkor az egyik helyen tápanyag-túladagolás, míg máshol tápanyag-deficit alakul ki, ami foltosodást vagy akár helyenként a fű kiégését eredményezheti.

Tehát összefoglalásként, a tápanyag-utánpótlás körültekintő munkát igényel. A műtrágya szükséges, de csak megfelelő mértékben, sem túl kevés, sem túl nagy mennyiségben nem célravezető.

Természetesen a tápanyag-utánpótlás önmagában nem oldja meg a sűrű és a terhelhető pázsitgyep létrejöttét, hiszen fontos, hogy a fű erős és ellenálló gyökérzetet hozzon létre, ami megalapozza a zárt, egészséges állományt.

Ezt legkönnyebben a rendszeres és szakszerű öntözéssel érhetjük el, de erről bővebben a soron következő cikk keretében olvashatunk.

György Attila